

інтенсивності: 1) кінець липня - початок серпня, на цей період припадає пік міграції всіх коловодників, задирака і грицика великого; 2) вересень, у цей час найвища інтенсивність прольоту у всіх побережників, сивки морської (*Squatarola squatarola*), обох пісочників і кульона великого.

Періодичні зальоти на територію Львівської області спостерігаються у 8 видів: хрустан, крем'яшник (*Arenaria interpres*), чоботар (*Recurvirostra avosetta*), довгоніг (*Himantopus himantopus*), побережник ісландський, плавунець круглодзьобий (*Phalaropus lobatus*) і плоскодзьобий (*Ph. fulicarius*), дерихвіст степовий (*Glareola nordmanni*).

Зареєстровані випадки зимівлі 4 видів (коловодники лісовий і побережний, баранчик малий (*Limnocryptes minimus*) і баранчик-крехтун.

Для 5 видів - лежень (*Burhinus oedicnemus*), мородунка, кулик-сорока (*Numenius ostralegus*), кульон середній (*Numenius phaeopus*) і грицик малий (*Limosa lapponica*) - характер перебування значно не встановлений через недостатню кількість даних.

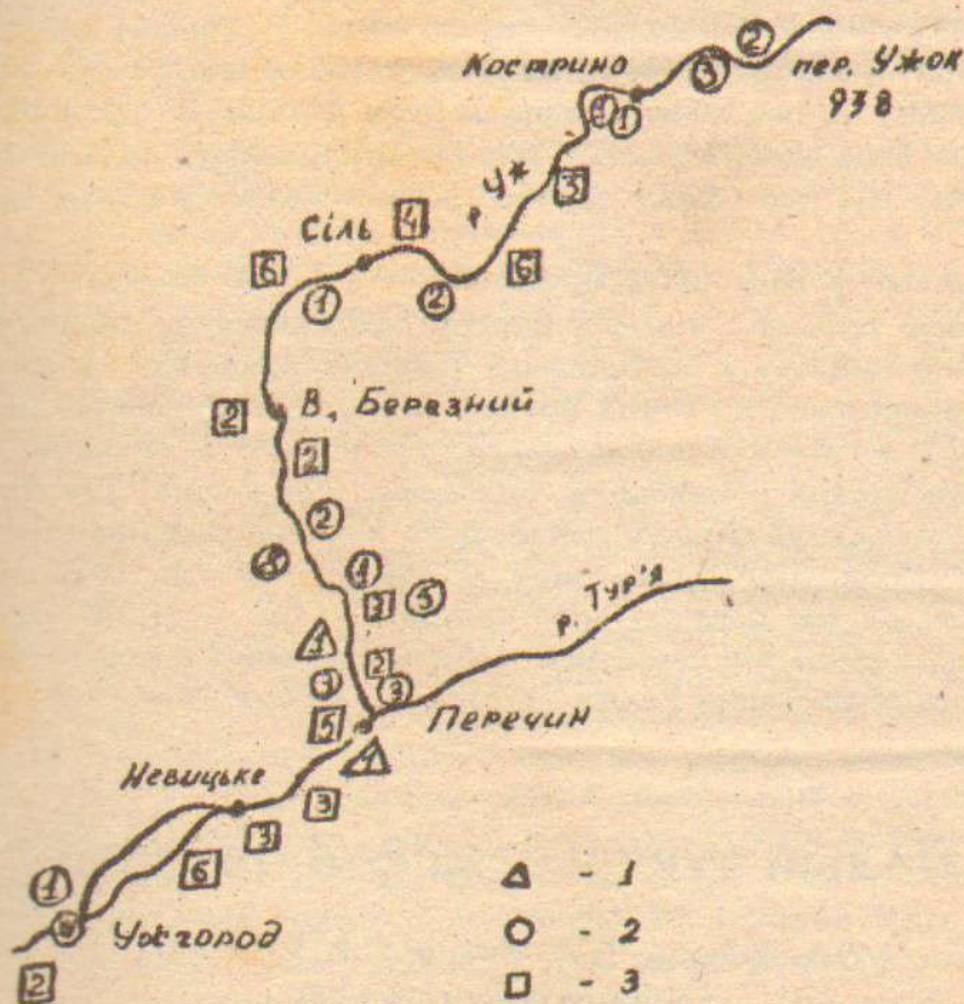
ГНІЗДОВЕ ПОШИРЕННЯ КУЛИКІВ В ДОЛИНІ Р. УЖ

Л.А. Потіш

Ужгородський університет

В основу роботи по гніздовому поширенню куликів в долині р. Уж були покладені матеріали, зібрані під час обліку птахів, який було проведено у травні 1992 р. Ужгородським клубом орнітологів.

Річка Уж бере початок на водороздільному хребті Східних Карпат у західній частині Закарпатської області. Це типово гірська ріка, яка черпає води із великої кількості малих річок та струмків. Найбільшою притокою є р. Тур'я, яка вливається в р. Уж у середній течії.

Проникнення різних видів куликів по течії р. Уж
1 - *V. vanellus*, 2 - *A. hypoleucos*, 3 - *Ch. dubius*

Нестабільний гідрологічний режим річки зумовлює нерівномірність поселення видів, пов'язаних з водою. Разом з тим, аналізуючи кількісний і якісний розподіл куликів, можна простежити певні закономірності (мал.).

($n=28$): 2 (2) - 3 (7) - 4 (17) - 5 (1) - 6 (1), в среднем $3,71 \pm 0,15$ яиц. Любопытно, что 5- и 6-ти яйцевые кладки были повторными. Для повторных случаев гнездования свойственны и другие аномалии: 11.07.1990 г. на Сейме было найдено гнездо речной крачки (2 яйца) с яйцом малого зуйка. Размеры яиц ($n=109$): $26,5-32,7 \times 18,9-23,3$ мм, в среднем $29,43 \pm 0,11 \times 21,89 \pm 0,06$ мм. Яйца из первых, отложенных в мае - начале июня кладок, ($29,57 \pm 0,16 \times 21,98 \pm 0,08$ мм, $n=53$) по длине достоверно отличаются ($t=2,1$) от яиц, отложенных в конце июня - июле ($29,09 \pm 0,16 \times 21,80 \pm 0,13$ мм, $n=46$).

Самый ранний срок появления птенцов - 25.05.1989 г., еще в одном гнезде 5.06 был пуховик и наклонутое яйцо (р. Псел в Сумском районе). На Сейме только что вылупившихся птенцов находили в начале 2-й декады июля, а 25.08.1989 г. здесь был обнаружен еще не ставший на крыло птенец.

Явно выраженный летне-осенний пролет начинается в июле (5.07.1987 г.). На рыбопроизводных прудах последние пролетные особи регистрировались 8.09.1990 г., 9.09.1989 г., 10.09.1987 г., 13.09.1991 г. На реках молодняк встречается до середины сентября (15.09.1990 г.). Частота встреч мигрантов (%): июль - 16,8, август - 54,0 (валовой пролет), сентябрь - 29,2.

Успешность гнездования малого зуйка в условиях Сумской области невысока, что определяется, с одной стороны, уязвимостью самих местообитаний вида, а с другой - сильным антропогенным прессом. Из 18 погибших гнезд зуйка 2 были раздавлены человеком, еще 2 - коровами, пришедшими на водопой; затоплены при наборе воды на рыбопроизводных прудах 5 кладок; сороки (*Pica pica*), вороны (*Corvus cornix*), лисица и бродячие кошки разорили по 1 гнезду; по неизвестным причинам исчезли еще 5. Неблагоприятные воздействия указанных факторов компенсируются способностью к повторному гнездованию и повышением эвритопности вида. Тем самым сокращение численности в коренных местообитаниях не отражается на общей численности этого вида в Сумской области.